Instanța de fond: Judecătoria Chișinău, sediul Central, judecător Nadejda Mazur
Dosarul nr. 2a-2531/25
(2-23181030-02-2a-17072025)

D E C I Z I E

29 octombrie 2025 mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Centru

În componența:
Președintele completului, judecătorul Valeriu Arhip
Judecătorii Diana Corlăteanu și Nicolae Ghedrovici Grefier Gabriela Catrinesco

examinând, în şedinţă de judecată publică, cererile de apel declarate de avocatul Victoria Donica, în interesele lui Maxim Tcaci, reprezentantul Ministerului Justiției, Constantin Cachița și reprezentantul Administrației Naționale a Penitenciarelor, Alexandru Adam,

împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 5 mai 2025, prin care s-a admis parțial acțiunea,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată înaintată de Maxim Tcaci către Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Administrația Națională a Penitenciarelor cu privire la recuperarea prejudiciului moral cauzat prin încălcările prevederilor art. art. 3, 8 CEDO în rezultatul efectuării percheziției cu încălcarea drepturilor persoanei,

a c o n s t a t a t:

Pretențiile reclamantului:

La 15 decembrie 2023, Maxim Tcaci s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Administrația Națională a Penitenciarelor cu privire la recuperarea prejudiciului moral cauzat prin încălcările prevederilor art. art. 3, 8 CEDO în rezultatul efectuării percheziției cu încălcarea drepturilor persoanei în mărime de 5000 euro.

În motivarea acțiunii reclamantul a menționat că, la data de 27 februarie 2020, la ora 8:30 a fost escortat din celula de detenție nr.08 a blocului de regim nr. 1 în atelierul pentru prelucrarea lemnului, situat în blocul de regim nr.2, în legătură cu desfășurarea în penitenciar a studiilor profesionale, meseria- tâmplar în construcție. Colegul de celulă Lilian Melenciuc, la fel, în aceeași zi și oră a fost escortat în încăperea pentru desfășurarea manifestărilor culturale, muzicale. Așadar, în celula nr.08 nu se afla nici o persoană deținută. La ora 11:30 au fost escortați înapoi în celulă, în care a observat că bunurile personale nu se află la locul lor obișnuit, computerului i-a fost schimbat locul, noptiera deschisă și a.ș. m.d. La prima vedere s-a înțeles ca în celula s-a făcut percheziție în timpul când a fost în atelier. Astfel a solicitat explicații de la supraveghetorul de la postul nr. 1 în a cărei atribuții este monitorizarea postului de regim, inclusiv a celulei nr.08. În urma discuției, supraveghetorul a

declarat că în celula nr.08, în absența lor au intrat angajații ANP în număr de 3 persoane, detalii nu cunoaște. Menționează că, a înaintat plângere în adresa Prim-ministrului R.Moldova privind acțiunile ilegale ale angajaților ANP, care au efectuat percheziții în celula de deținere, în absența sa. Ulterior, plângerea a fost readresată ANP după competență. La 14 mai 2020 directorul adjunct ANP, dl Serghei Demcenco a emis răspuns la plângerea adresată Prim- ministrului prin care informează că la 27 mai 2020, conform ordinului ANP nr.24 din 20 ianuarie 2020 reprezentanții ANP au efectuat verificarea cu privire la evidența aparatajului electric în penitenciar. Careva percheziții sau efectuarea controlului tehnic planificat și neplanificat, în celula unde este deținut reclamantul, nu a avut loc la data menționată.

Relatează că, nefiind de acord cu răspunsul recepționat, a înaintat plângere în adresa Ministerului Justiției, în care a descris faptele comise de angajații ANP și ilegalitatea pătrunderii în celulă cu orice scop, în absența condamnaților, solicitând o copie a ordinului ANP nr.24 din 20 ianuarie 2020 prin care s-a dispus și s-a permis o astfel de activitate. La 19 iunie 2020 șeful adjunct ANP, Eduard Guțan l-a informat că plângerea adresată către MJ a fost remisă ANP. În urma examinării s-a decis că copia ordinului ANP nr.24 din 20 ianuarie 2020 nu-i poate fi eliberată, fiindcă conținea informații ce dezvăluie efectivul, forțele, mijloacele, metodele, organizarea, organizarea tehnico- materială, planurile activității speciale de investigații și ale operațiilor speciale, inclusiv de efectuare a percheziției, direcționate spre fortificarea regimului de detenție, asigurarea ordinii de drept, depistarea și descoperirea infracțiunilor ce se pregătesc sau se săvârșesc în Penitenciarul nr.l7-Rezina, asigurarea siguranței și regimului penitenciar. Odată ce o copie a ordinului solicitat nu i-a fost eliberată spre cunoștință din motivele menționate supra, printr-o nouă petiție adresată directorului ANP a solicitat să-i fie comunicat dacă prin ordinului ANP nr.24 din 20 ianuarie 2020 s-a dispus și s-a permis angajaților ANP, verificarea, controlul, percheziția sau orice altă activitate în celula unde se deține, în absenta sa. La 01 iulie 2020, directorul adjunct ANP, dl Serghei Demcenco a reținut că într-adevăr celula în care este deținut, la 27 februarie 2020 a fost inspectată de către angajații ANP și a Penitenciarului nr. 17-Rezina. Iar controlul celulelor a fost efectuat în strictă conformitate cu ordinul emis de către directorul ANP nr.24 din 20 ianuarie 2020. Printr-o petiție suplimentară adresată conducerii ANP a reiterat solicitarea de a-i fi comunicat dacă ordinul ANP nr.24 din 20 ianuarie 2020 a permis angajaților din cadrul sistemului administrației penitenciare să efectueze orice control, perchiziție, verificare, în celula de deținere, în absența sa. Alăturat, a atras atenția conducerii ANP că, deși a solicitat să-i fie comunicat clar dacă s-a permis prin ordin pătrunderea angajaților în celulă, în absența sa, acestea au fost ignorate. Concomitent, refuzul de a elibera copie spre cunoștință și tăinuirea ordinului ANP nr.24 din 20 ianuarie 2020 î-l scutește de dreptul de a-l contesta în modul și condițiile prevăzute de lege, drept prevăzut de art. 23, 26 din Constituția RM. La 24.07.2020 șeful DGET al ANP, dl Ion Rusu l-a informat că petiția nu va fi examinată, fiindcă are conținut identic cu petiția adresată anterior. Astfel, actele conducerii ANP prin care s-a dispus pătrunderea în celula de deținere în absența sa, cât și acțiunile angajaților ANP care au efectuat percheziție, verificare, control, a celulei de deținere în absența reclamantului sunt ilegale și degradante.

Menționează că, controlul, verificarea, cercetarea, percheziționarea, vizitarea celulei în absența reclamantului, la data de 27 februarie 2020, de către angajații administrației penitenciare, a creat premisa nașterii abuzurilor și situațiilor dubioase din partea

administrației penitenciare. Nu era exclusă apariția unei situații, așa cum sunt multe cazuri similare, cum ar fi lăsarea intenționată a obiectelor interzise în celulă cu descoperirea lor ulterioară, or, depistarea obiectelor interzise cu imposibilitatea de a demonstra legal posesorul, locul și condițiile în care au fost ridicate, or, aplicarea unor dispozitive interzise (modem, router, web cameră, microfon, etc.) în computerele condamnaților. Astfel, sentimentul de frică nu îl părăsește pe reclamant și până în prezent, această stare este cauza acțiunilor ilegale ale administrației penitenciare.

Susține că, până în prezent, nu sunt clare intenția administrației penitenciare: care a fost scopul pătrunderii în celulă și percheziționării bunurilor sale în absența sa. Conduita angajaților ANP ține mai mult la faptul de a demonstra superioritatea și atotputernicia sistemului. Iar această situație, cu certitudine corespunde tratamentelor „degradante", deoarece prin natura lor, a creat reclamantului un sentiment de teamă, angoasă și inferioritate, de natură să o umilească și să o devalorizeze.

Reține că, acțiunile angajaților ANP care la 27 februarie 2020 care au pătruns în celula de deținere, în absența reclamantului, sunt ilegale și degradante, menite să genereze sentimentul de îngrijorare, inferioritate și frică capabile să umilească și să înjosească persoana reclamantului. Mai mult, în penitenciar, a fost supus unor situații umilitoare, fiindu-i încălcat dreptul la viața privată. Faptul că a fost celula sa (domiciliul) perchiziționat în absența sa, fără să îi fi adus motive referitor la acțiunea întreprinsă, fără a exista o justificare, excepție legală, este de neconceput, mai ales având în vedere că este condamnat pe viață. Aceste condiții, lipsite de elemente esențiale cum ar fi notificarea reclamantului despre percheziție, prezentarea înscrisurilor justificative, depistarea unor încălcări, până la urmă, recunoașterea despre efectuarea percheziției, au avut un impact negativ grav asupra bunăstării reclamantului.

Susține că, la data de 18 august 2023, Judecătoria Orhei sediul Rezina, a emis încheierea nr. 21ji-45/2023, prin care a dispus admiterea parțială a plângerii condamnatului Tcaci Maxim privind dezacordul cu actele și acțiunile Administrației Naționale a Penitenciarelor. S-a considerat ca fiind abuzive acțiunile reprezentanților ANP întreprinse în raport cu deținutul Tcaci Maxim pe data de 27.02.2020 manifestate prin percheziționarea/cercetarea lucrurilor personale și se constată încălcarea de către reprezentanții ANP a drepturilor deținutului Tcaci Maxim, în ce privește integritatea și inviolabilitatea obiectelor personale, în procesul executării pedepsei închisorii. În rest, în partea recunoașterii ilegalității prevederilor Ordinului ANP nr.24 din 20.01.2020, plângerea s-a respins ca fiind inadmisibilă.

Consideră că, instanța națională trebuie să asigure respectarea și protecția efectivă a drepturilor reclamantului la viața privată și asigurarea condițiilor decente de detenție, în conformitate cu standardele stabilite atât de dreptul intern, cât și de cel internațional. Acest lucru include nu doar recunoașterea prejudiciului suferit, ci și acordarea unei compensații echitabile și adecvate, reflectând angajamentul Republicii Moldova față de protecția și promovarea drepturilor și libertăților fundamentale.

Indică că, în stabilirea cuantumului compensației pentru prejudiciul moral suferit de reclamant, este esențial de recunoscut că orice diferențiere a sumelor acordate bazată pe criterii precum statutul reclamantului (condamnat pe viață) ar contraveni principiilor fundamentale de echitate și nediscriminare. Aceasta înseamnă că, indiferent de ocupația sau statutul social al unei persoane, compensația pentru prejudiciul moral trebuie să reflecte

echitabil impactul și suferințele îndurate. Astfel, consideră că prejudiciul moral suferit, poate fi cuantificat în mărime de 5000 Euro.

Solicită reclamantul admiterea cererii și dispunerea reparării de către stat a prejudiciului moral cauzat prin încălcarea drepturilor reclamantului Maxim Tcaci în ce privește integritatea și inviolabilitatea obiectelor personale în procesul executării pedepsei închisorii, cu încasarea din Bugetul Public Național în beneficiul reclamantului a sumei de 5000 Euro, cu titlu de prejudiciu moral.

Poziția instanței de fond:

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 5 mai 2025, s-a admis parțial acțiunea. S-a încasat, din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției R. Moldova în beneficiul lui Maxim Tcaci prejudiciul moral în mărime de 5000 lei, cauzat prin încălcarea drepturilor reclamantului la integritatea și inviolabilitatea obiectelor personale. În rest acțiunea s-a respins ca neîntemeiată.

Solicitarea apelantului:

Invocând dezacordul cu soluția primei instanțe, la 8 mai 2025 reprezentantul Ministerului Justiției, Constantin Cachița, depus cerere de apel nemotivată, împotriva hotărârii Judecătoriei Centru din 5 mai 2025, solicitînd casarea acesteia și pronunțarea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii.

De asemenea, nefiind de acord cu hotărârea numită, împotriva acesteia la 12 mai 2025 avocata Victoria Donica, în interesele lui Maxim Tcaci, a declarat apel, solicitând casarea parțială a hotărârii instanței de fond.

Împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 5 mai, la data de 4 iunie 2025 reprezentantul Administrației Naționale a Penitenciarelor, Alexandru Adam, a contestat cu apel hotărârea primei instanțe, solicitând casarea acesteia și emiterea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii.

Argumentele părţilor:

În motivarea apelului **reprezentantul Ministerului Justiției** a indicat, că instanţa de fond a omis să cerceteze minuțios circumstanțele importante cauzei, implicit - necesitatea constatării încălcării prevederilor CEDO. În susținerea celor menționate, a precizat, că intimatul nu a probat şi nici argumentat prin ce s-a manifestat cauzarea prejudiciului şi respectiv, necesitatea compensării unor pretinse sume, din contul bugetului public național, prin prisma presupuselor încălcări ale articolelor 3, 5, 8 CEDO şi Legea nr. 1545/1998.

A menționat, că din conținutul încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 18 august 2023, acțiunile reprezentanților ANP au avut la bază ordinul nr. 24 din 20.01.2020 al Directorului interimar al ANP - Vladimir Cojocaru. Esența şi scopul ordinului nominalizat a constituit verificarea procesului de realizare a sarcinilor stabilite, aprecierea rolului managerial al conducătorilor în asigurarea siguranței regimului penitenciar în cadrul instituțiilor penitenciare. Iar, primirea și evidența aparatajului tehnic în instituția penitenciară constituia unul din punctele anexei, ce urmau a fi realizate prin intervenția ANP. 7. Acest aspect din start combate poziția părții intimate, privind ilegalitatea măsurilor întreprinse, fapt confirmat inclusiv de către respectiva instanță, care a respins ca inadmisibilă partea de

plângere prin care a fost solicitată recunoașterea ilegalității prevederilor Ordinului ANP nr. 24 din 20.01.2020.

În acest sens a consemnat, că intimatul nu a probat, sub aspectul unor constatări exprese, încălcarea articolelor 3,5, 8 din Convenție, supunerii unor torturi, pedepse sau tratamente inumane ori degradante sau nerespectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului şi a corespondenței sale. Respectiv, în lipsa unor probe privind prezența unei constatări exprese, admiterea acțiunii denotă o elucidare neconformă si insuficientă a circumstanțelor cauzei.

În motivarea apelului **reprezentantul apelantului Maxim Tcaci, avocata Victoria Donica**, a indicat, că instanța a reținut existența prejudiciului moral cauzat prin încălcarea drepturilor apelantului, dar a subevaluat gravitatea suferințelor şi a acordat o sumă pur simbolică, fără a respecta: nivelul compensatoriu real stabilit de practica CtEDO; criteriile legale privind cuantificarea prejudiciului moral (art. 2037 Cod civil); gravitatea specifică a unei ingerințe abuzive în viața privată a unui condamnat pe viață, care locuiește 24 de ore pe zi în acel spațiu; durata de peste trei ani în care autoritățile au refuzat recunoașterea și investigarea faptelor; faptul că apelantul nu a primit nici o justificare oficială cu privire la motivul și scopul percheziției, iar ordinul ANP a fost clasificat, împiedicând orice contestare efectivă.

A completat, că instanţa de fond a omis să argumenteze în fapt şi în drept de ce cuantumul prejudiciului moral ar fi echivalent cu 5000 lei și nu cu 5 000 euro, deși s-a invocat expres cuantumul în cerere; au fost prezentate probe, texte legale și jurisprudență; s-a citat Hotărârea Plenului CSJ nr. 8/2012, care indică clar că în cazul violării art. 3 şi 8 CEDO, despăgubirea morală este situată între 3000 - 10000 euro.

A consemnat, că instanța a evitat complet o analiză a suferinţei psiho-emoţionale şi contextului de detenție și vulnerabilitate al reclamantului; tensiunii psihologice constante generate de incertitudine și lipsa de control asupra spațiului său personal; faptului că, în lipsa unei compensații adecvate, autoritățile nu sunt descurajate de la repetarea unor astfel de abuzuri. Această omisiune contravine principiului restitutio in integrum, recunoscut de CtEDO și de legislația națională, conform căruia reparația trebuie să reflecte gravitatea reală a suferinței și impactului încălcării.

Subsidiar a afirmat, că în mod paradoxal, instanța a constatat încălcarea dreptului apelantului la integritatea obiectelor personale, dar a acordat o sumă nesemnificativă, fără a raporta acest cuantum la gravitatea faptei, la contextul instituțional şi la standardele internaționale. Aceasta creează o situație de inechitate juridică şi banalizare a prejudiciilor morale, contrar principiilor consacrate de art. 16, 2036 şi 2037 Cod civil şi art. 3 şi 8 CEDO.

A relevat, că în prezenta cauză, prejudiciul moral suferit de apelantul Maxim Tcaci este real, profund şi direct legat de conduita abuzivă a autorităților penitenciare. Prin urmare, cuantumul de 5000 euro solicitat în cererea de chemare în judecată este rezonabil și justificat, fiind conform atât dreptului intern, cât și standardelor Curții Europene a Drepturilor Omului (CtEDO).

În motivarea apelului **reprezentantul Administrației Naționale a Penitenciarelor, Alexandru Adam** a menționat, că deși instanța a reținut că acțiunile angajaților ANP s-au desfășurat în temeiul Ordinului directorului ANP cu nr. 24 din 20.01.2020 cu privire la controlul activității instituțiilor penitenciare în domeniul asigurării siguranței şi regimului penitenciar, aceasta a calificat acțiunile respective ca fiind contrare art. 221^1 alin. (2) din

Codul de executare, referindu-se la obligația că percheziţiile să se efectueze în prezența persoanei în cauză sau a altui condamnat, dacă aceasta nu este prezentă

A afirmat, că în speță, angajații ANP au efectuat o inventariere a aparaturii electrice utilizate de condamnați, activitate ce nu constituie o percheziție în sensul strict al legii și, prin urmare, nu impune prezența obligatorie a condamnatului. Această procedură a fost justificată de necesitatea menținerii siguranței în cadrul penitenciarului și de prevenirea supraîncărcării instalațiilor electrice sau a posibilelor infracțiuni informatice. Prin urmare, calificarea de către instanță a acțiunilor ca fiind o percheziție și interpretarea extensivă a normei de la art. 221^1 alin. (7) din Codul de executare reprezintă o distorsiune arbitrară a legii.

A subliniat, că instanţa de fond a dispus acordarea unei despăgubiri pentru un pretins prejudiciu moral, considerând că suma stabilită este rezonabilă și proporțională cu presupusa gravitate a faptelor angajaților ANP, fără a exista însă probe concludente care să susțină această concluzie. Reclamantul-intimat nu a depus niciun document, certificat medical sau altă probă, care să ateste suferința psihologică sau existența unei fobii cauzate de incidentul din 27.02.2020. Instanța s-a bazat exclusiv pe încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 18.08.2023, prin care s-au calificat acțiunile ANP ca fiind abuzive, fără a analiza necesitatea dovedirii concrete a prejudiciului moral.

A opiniat, că în lipsa unor dovezi clare și convingătoare privind existența și extinderea prejudiciului moral, acordarea unei despăgubiri de 5000 lei apare ca fiind neîntemeiată și pur declarativă, reflectând o apreciere deficitară a probatoriului de către instanță.

Termenul de declarare a apelului:

În conformitate cu prevederile art. 362 alin. (1) din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

În acest context, având în vedere că dispozitivul hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru a fost pronunțat la 5 mai 2025, iar cererile de apel au fost depuse de reprezentantul Ministerului Justiției la 8 mai 2025 și respectiv, de reprezentantul apelantului Maxim Tcaci, avocata Victoria Donica la 12 mai 2025 și reprezentantul Administrației Naționale a Penitenciarelor, Alexandru Adam la 4 iunie 2025, Colegiul judiciar constată că acestea au fost declarate în termen.

Poziția părților în ședința de apel:

În ședința instanței de apel reprezentantul apelantului-pîrît Ministerul Justiției, Daniel Pîntea a susținut motivele invocate în cererea de apel și a solicitat admiterea acesteia în sensul formulat.

Reprezentantului apelantului-pîrît Administrației Naționale a Penitenciarelor, Sergiu Crutco în ședința de judecată a pledat pentru admiterea apelului în baza motivelor de fapt și de drept invocate și respingerea apelului declarat de Maxim Tcaci.

Reprezentantul apelantului-reclamant Maxim Tcaci, avocata Victoria Donica, fiind citată legal, nu s-a prezentat în ședința instanței de apel, însă prin cererea expediată prin intermediul poștei electronice a solicitat examinarea cauzei în lipsa sa. Urmare a acestui fapt și în corespundere cu prevederile art. 379 alin. (1) Cod de procedură civilă, Colegiul a dispus examinarea cauzei în lipsa acesteia.

Aprecierea instanței de apel:

Analizând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, prin prisma argumentelor invocate de participanții la proces și a materialelor din dosar, Colegiul consideră apelurile declarate drept neîntemeiate și care urmează a fi respinse, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 385 lit. a) Cod de procedură civilă, instanţa de apel, după ce judecă apelul, este în drept să respingă apelul şi să mențină hotărârea primei instanțe.

În temeiul art. 240 alin.(1) CPC, la deliberarea hotărârii, instanţa judecătorească apreciază probele, determină circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părţi, legea aplicabilă soluţionării pricinii şi admisibilitatea acţiunii.

În acord cu prevederile art. 239 CPC, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală şi întemeiată. Instanţa îşi întemeiază hotărârea numai pe circumstanţele constatate nemijlocit de instanţă şi pe probele cercetate în şedinţă de judecată.

Din conţinutul celor relatate Colegiul reţine că, sarcina instanţei de apel derivă reieşind din dispoziţiile art. 373 alin.(1), (2), (5) CPC, în condiţiile în care instanţa de fond a soluţionat fondul cauzei, cu expunerea argumentelor în vederea admiterii sau respingerii acţiunii în raport cu concluziile reţinute de către aceasta.

Colegiul reţine că instanţa de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, reţinându-se rolul determinant al concluziilor sale, are obligaţia să examineze efectiv problemele esenţiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze la însuşirea motivelor instanţei inferioare (Hirro Balani c.Spaniei, nr.18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).

Potrivit recomandărilor avizului nr.11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenţia Comitetului de Miniştri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătoreşti, o motivaţie şi o analiză clară sunt cerinţele fundamentale ale hotărârilor judecătoreşti şi un aspect important al dreptului la un proces echitabil. Pentru a răspunde cerinţelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidenţieze, că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esenţiale ce iau fost prezentate.

Instanţa de apel menţionează că, art. 6 din Convenţia Europeană a Drepturilor Omului garantează dreptul justiţiabilului la o hotărâre motivată sub aspectul instituirii obligaţiei instanţelor de judecată de a-şi argumenta hotărârile adoptate din perspectiva unei analize ample a circumstanţelor pricinii. Îndatorirea de a motiva coerent şi unitar hotărârea sub aspectul tuturor cererilor, fără a exista contradicţii între motivare şi dispozitiv, constituie o garanţie pentru justiţiabili, în faţa eventualului arbitrariu judecătoresc, fiind singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a putea exercita un eficient control judiciar.

Potrivit art. 117 alin. (1), (2) CPC, probe în cauze civile sunt elementele de fapt, dobândite în modul prevăzut de lege, care servesc la constatarea circumstanțelor ce justifică pretențiile și obiecțiile părților, precum și altor circumstanțe importante pentru justa soluționare a cauzei. În calitate de probe în cauze civile se admit elementele de fapt constatate din explicațiile părților și ale altor persoane interesate în soluționarea cauzei, din depozițiile martorilor, din înscrisuri, probe materiale, înregistrări audio-video, din concluziile experților.

În acord cu art.118 alin.(1) CPC, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

În corespundere cu art.121 CPC, instanța judecătorească reține spre examinare și cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului.

În conformitate cu art.130 alin.(1)-(4) CPC, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la pertinența, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei. Ca rezultat al aprecierii probelor, instanța judecătorească este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele.

Recapitulând esența litigiului, Completul de judecată constată că reclamantul Maxim Tcaci, condamnat la detenție pe viață, care-și execută pedeapsa în Penitenciarul nr.17 Rezina, la data de 27 februarie 2020, ora 8:30 a fost escortat din celula de detenție nr.08, blocul de regim nr. 1, în atelierul pentru prelucrarea lemnului situat în blocul de regim nr.2 în legătură cu desfășurarea în penitenciar a studiilor profesionale, meseria-tâmplar în construcție. Colegul de celulă Lilian Melenciuc, la fel, în aceeași zi și oră a fost escortat în încăperea pentru desfășurarea manifestărilor culturale, muzicale. Așadar, în celula nr.08 nu se afla nici o persoană deținută. La ora 11:30 au fost escortați înapoi în celulă. La intrare a observat că bunurile personale nu se aflau la locul lor obișnuit, computerului i-a fost schimbat locul, noptiera deschisă și a.ș. m.d. La prima vedere a înțeles ca în celula s-a făcut percheziție. A solicitat explicații de la supraveghetorul de la postul nr. 1 în a cărei atribuții este monitorizarea postului de regim, inclusiv a celulei nr.08. I s-a comunicat că în celula nr.08, în absența lor, au intrat angajații ANP în număr de 3 persoane. În urma mai multor solicitări d e informații, reclamantul Maxim Tcaci a înaintat o plîngere în instanța de judecată, invocând dezacordul său cu actele și acțiunile Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Prin încheierea nr. 21ji-45/2023, emisă de Judecătoria Orhei, sediul Rezina la 18 august 2023, s-a dispus admiterea parțială a plângerii, s-au considerat ca fiind abuzive acțiunile reprezentanților ANP întreprinse în raport cu deținutul Maxim Tcaci pe data de 27.02.2020, manifestate prin percheziționarea/cercetarea lucrurilor personale și s-a constatat încălcarea de către reprezentanții ANP a drepturilor deținutului Maxim Tcaci, în ce privește integritatea și inviolabilitatea obiectelor personale, în procesul executării pedepsei închisorii (f.d.38-40)

Invocând încălcarea drepturilor în ce privește integritatea și inviolabilitatea obiectelor personale în procesul executării pedepsei închisorii, prin acțiunea formulată împotriva Ministerului Justiției și Administrației Națională a Penitenciarelor, reclamantul Maxim Tcaci a încasarea prejudiciului moral în sumă de 5000 Euro.

Prima instanță, fiind investită cu examinarea cauzei, a ajuns la concluzia temeiniciei parțiale a acțiunii și a încasat, din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției R. Moldova în beneficiul lui Maxim Tcaci prejudiciul moral în mărime de 5000 lei, cauzat prin încălcarea drepturilor reclamantului la integritatea și inviolabilitatea obiectelor personale. În rest acțiunea s-a respins ca neîntemeiată.

Verificând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate prin prisma argumentelor invocate în apel și, raportându-le la suportul probatoriu, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru constată că, prima instanța a determinat corect raportul juridic dedus judecății, a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei și a dat o apreciere completă, obiectivă şi sub toate aspectele a probelor prezentate hotărârea fiind întemeiată.

În susținerea acestei poziții, instanța de apel reține, că în conformitate cu prevederile art.242 [1] alin.(l) din Codul de executare, condamnatul este obligat să îndeplinească necondiționat cerințele legitime ale personalului penitenciar.

Potrivit art.221 [1]alin. (2) Cod de executare, percheziția este acțiunea prin care se realizează un control amănunțit asupra condamnaților, echipamentului, bagajelor, camerelor de deținere și tuturor locurilor unde condamnații au acces. În timpul percheziției, condamnatul este obligat să predea benevol obiectele și substanțele interzise, să se dezbrace, să scoată conținutul din genți, sacoșe, rucsacuri, saci și alte lucruri pe care le are asupra sa și să le prezinte persoanelor care efectuează percheziția. Percheziționarea bagajelor și a bunurilor personale se face în prezența persoanei în cauză sau a altui condamnat, dacă aceasta nu este prezentă.

Așadar, având în vedere prevederile legale menționate, în raport cu circumstanțele cauzei, Colegiul reține că prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 18 august 2023, definitivă sub aspectul constatării faptelor, s-a stabilit cu valoare de res judicata că, la data de 27 februarie 2020, reprezentanții Administrației Naționale a Penitenciarelor au efectuat percheziționarea/cercetarea bunurilor personale ale condamnatului Maxim Tcaci în absența acestuia, acțiuni calificate ca fiind abuzive și care au încălcat dreptul deținutului la integritatea și inviolabilitatea obiectelor personale în procesul executării pedepsei.

Astfel, instanța de apel nu poate reexamina legalitatea sau oportunitatea acestor acțiuni, întrucât ele au fost deja calificate juridic de o instanță competentă, iar hotărârea respectivă nu a fost anulată sau modificată.

Colegiul apreciază ca neîntemeiată poziția apelanților Ministerul Justiției și Administrației Naționale a Penitenciarelor, potrivit căreia căruia acțiunile angajaților ANP ar fi constituit o simplă „inventariere a aparatajului electric” și nu o percheziție. Or, potrivit art. 221[1] alin. (2) din Codul de executare, percheziția presupune controlul amănunțit al bunurilor și spațiului de deținere, iar percheziționarea bunurilor personale se face obligatoriu în prezența condamnatului sau a unui alt condamnat. Din probele administrate rezultă că percheziția a avut loc în absența ambilor deținuți din celulă.

Prin urmare, indiferent de denumirea formală atribuită acțiunii, conținutul factual al acesteia întrunește elementele unei percheziții, iar neasigurarea prezenței condamnatului constituie o încălcare directă a normei imperative din Codul de executare.

Instanța de apel reține că, în materia reparării prejudiciului moral, dovada suferinței nu presupune obligatoriu prezentarea unor certificate medicale sau expertize psihologice, mai ales atunci când prejudiciul rezultă din însăși natura faptei ilicite.

În speță ingerința a vizat spațiul personal al unui condamnat pe viață, care își petrece majoritatea timpului în celula respectivă, percheziția a fost efectuată fără notificare, fără justificare comunicată și fără posibilitatea de contestare efectivă a ordinului. Aceste circumstanțe sunt apte, prin ele însele, să genereze sentimente de anxietate, insecuritate și

umilire, suficiente pentru a fundamenta existența unui prejudiciu moral, în sensul art.art. 2036-2037 Cod civil.

Colegiul constată că, deși faptele nu ating pragul de gravitate necesar pentru constatarea unei încălcări a art. 3 CEDO (tratament inuman sau degradant), ele se circumscriu sferei de protecție a art. 8 CEDO, care garantează dreptul la respectarea vieții private și a domiciliului.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat constant că celula de detenție constituie „domiciliu" în sensul art. 8 CEDO, iar orice ingerință trebuie să fie: prevăzută de lege, necesară, proporțională, însoțită de garanții procedurale efective. În speță, lipsa prezenței condamnatului și refuzul de a-i comunica temeiul și limitele intervenției încalcă aceste cerințe.

Instanța de apel apreciază că suma de 5000 lei, acordată de prima instanță, se încadrează în marja de apreciere a judecătorului național, fiind proporțională cu natura încălcării constatate, lipsa unor consecințe materiale directe, cît și caracterul punctual al faptei.

În context, instanța de apel reține că această valoare patrimonială este una suficientă pentru a oferi reclamantului satisfacție morală pentru prejudiciile morale suferite, cu respectarea principiului proporționalității și a justului echilibru între natura valorilor nepatrimoniale lezate și sumele acordate. Or, scopul acordării daunelor morale constă în realizarea, în primul rând, a unei satisfacții morale pentru suferințele de același ordin, şi nu a unei satisfacții patrimoniale.

La acest aspect, Completul de judecată reamintește că prejudiciul moral constă în efectul negativ suferit în urma acțiunilor ilicite ale organului care exercită activitate specială de investigații și ale procuraturii, prin care s-au adus atingere unor drepturi personale nepatrimoniale. Prin urmare, daunele morale pot fi acordate în ipoteza în care se încalcă valorile ocrotite de legea fundamentală privind demnitatea, onoarea și alte valori sociale consacrate.

Sub un alt aspect, deși este viabilă susținerea că stabilirea cuantumului despăgubirilor echivalente unui prejudiciu moral presupune o anumită aproximare, instanța de judecată, la determinarea cuantumului acestuia, trebuie să aibă în vedere criteriile de apreciere, precum ar fi: gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost învinuit reclamantul, durata urmăririi penale, natura dreptului personal lezat şi locul lui în sistemul de valori, consecințele negative suferite pe plan fizic și emoțional, măsura în care acestea au fost afectate, dar și măsura în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice şi psihice cauzate.

Unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este și criteriul echității, care exprimă că, compensația bănească trebuie să prezinte o justă şi integrală despăgubire.

În temeiul Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăților Fundamentale, precum şi în lumina jurisprudenței constante a Curții Europene, dar și a Curții Supreme de Justiție acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Cuantumul despăgubirilor trebuie stabilit astfel, încât acesta să aibă efect compensatoriu şi nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor şi nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor.

Deși apelantul-reclamant a solicitat 5000 euro, instanța de apel constată că jurisprudența CtEDO invocată nu este aplicabilă automat, ci doar orientativ, iar acordarea unei sume mai mari ar fi fost justificată doar în prezența unor elemente suplimentare de gravitate (repetitivitate, violență, represalii), care nu au fost dovedite în speță.

În lumina celor expuse, Colegiul constată că argumentele invocate în apelurile declarate nu sunt de natură să răstoarne concluziile instanței de fond, hotărârea atacată fiind adoptată cu respectarea normelor de drept material și procesual.

Faţă de cele ce preced şi, având în vedere că argumentele invocate de către apelanți nu pot constitui temei de admitere a cererilor de apel declarate, Colegiul civil reiterează concluzia de a le respinge și a menține hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 5 mai 2025.

În conformitate cu art. 385 alin.(1) lit. a), art. art. 389-390, CPC, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Centru,

d e c i d e :

Se resping cererile de apel declarate de avocatul Victoria Donica, în interesele lui Maxim Tcaci, reprezentantul Ministerului Justiției, Constantin Cachița și reprezentantul Administrației Naționale a Penitenciarelor, Alexandru Adam.

Se menține hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 5 mai 2025, emisă în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată înaintată de Maxim Tcaci către Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Administrația Națională a Penitenciarelor cu privire la recuperarea prejudiciului moral cauzat prin încălcările prevederilor art. art. 3, 8 CEDO în rezultatul efectuării percheziției cu încălcarea drepturilor persoanei.

Decizia este definitivă din momentul pronunţării, dar poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiţie în termen de 2 luni de la data comunicării deciziei integrale.

Președintele completului,
judecătorul Valeriu Arhip

Judecătorii Diana Corlăteanu

Nicolae Ghedrovici